

Vender, kako ogenj in voda takó veliko tesho sheneta, bi tudi radi vedili; tudi to se bo vam nekoliko dopovedati dalo:

Kaj ne, zhe poln lonez vode k ognju perstavite, se bo voda kmalo ogrela, in bo sa poredama gorkeje, de sazhne vreti; kadar voda vre, ne bo nje gorkota, zhe fhe hujfhi podkurite, nizh vihfje. Sakaj ne? bi snal kdo prafhati, sa to ne, ker se v tej hipi, ko voda savre, sazhne is kropa puh ali fopariza kaditi, ktera v saperti posodi ofemnajststokrat toliko proftora imeti mora, kolikor ga voda fama sa se v posodi ima, is ktere se puh kadi; tako je tadaj ozhitno, de se vfak miglej veliko vode v puh ali v hlap pogubi — ali de prav po kuhinjfko rezhemo, de se veliko vode vkuha. V sapertim kotlu, ki mora per vfaki mafhini biti, se puh ali vrozhi hlap od vrole vode naglo nabere in se po kotli sprofti; zhe proftora sadofti ne najde, in zhe se mu dufhek ne da, de bi vun puhnil, kotel rasnefe.

Ne posabite, kar je pred bilo rezhenó, de vrozhi hlap, ko od vode iside, ofemnajststokrat toliko proftora hozhe imeti, kakor ga ima voda, od ktere se kadi!

Le ta puh ali hlap, kteri od vrole vode vedno fopani, je tista mozh, ktera je per mafhinah takó modro fpeljana, de jih vertiti in poditi samore. To se pa tako godi: Vfaki kotel sa to mora is shelesa ali kupra mozhno in terdno fkovan biti, de fapodershi; kotel se napolne nekaj zhes polovizo s vodo, po drugim proftoru se hlap od vrole vode hitro rasprofti, in kotel tako napenja, de bi ga koj rasgnal, zhe bi ne bile zevi (Röhre) napeljane, po kterih vrozhi puh v dno hlapne pinje (Dampfzylinder) leti, ali mozhno vanje piha. Pinje so s mozhniga mefingafstiga ali pa s shelesniga pleha narejene; sunaj so na tanko okroshene in snotrej fkerbno ofkroshene, na obedveh konzih pa so dobro saperte, de fapodershe. Na fredi pinje snotrej je kopito ali pah tako na tanko vdélano, de memo njega nizh fape ne u-ide. Na to kopito mozhno hlap ali fopariza, sdaj od ene, sdaj od druge strani pertifka, in ga po pinji gori in doli pahat. Per kotlu in per pinjah so sahlopke ali pipe narejene, de dufhek dajejo. V tistim migleju, kadar hlap od ene strani na kopito pertifne, in ga proti enimu konzu pinje sashene, se dve sahlopki odprete, de nekoliko hlapa is pinje odide, in de novi hlap is kotla puhne, kter na drugi strani kopito urno nasaj po pinji porine, ker je fkosi prvi pah na uni strani kopita nekaj prasniga proftora oftalo, kteriga puh sapolniti hiti; tako fopani kopito gori in doli po pinji, kakor fapa po shivi shivali. Na kopito je lepo okroshena fhtanga ali paliza perfhravbana, ktera fkosi gorejno dnó pinje tako napolnama tezhe, de memo nje nizh fape ne u-ide. Karkoli se sa to palizo natakne ali perpne, se mora gibati ali vertiti. Od le te palize ali roke naprej so druge naredbe napravljene, kakor je sa vfako delo potreba; karkoli se ti roki podá, to ona vlezhe ali verti. Zhe je kolo sa vertiti, se perdene paliza na vinta kolefa in kolo se verti.

Tako so naredbe povfod, kjer jih puh ali hlap shene; tako je per barkah na vodi, per malnih, per kovazhih in kladvihih, per fabrikah, in drusih delavnih napravah.

Per vfaki naredbi se velikost in proftornost hlapne mafhine ravna po meri velikosti teshe, bode naj sa vsdigovati, ali sa goniti; satorej morajo na to uzheni vfo naredbo tako na tanko srajtati in smeriti, de ni kje kaj pomankljiviga; ne sa laf ne fme nizh nafkrish priditi, zhe ne taka mafhina koj prav ne gre.

Tako je tudi per hlaponih na shelesnih kolovosih. Hlaponi imajo po fhtiri, pa tudi po fhest kolef, vezhdel fhe dve kolef vihfji, kakor so druge. Dve vihfji kolefi fhe na podvos terdno narejene, in se obrazhate s podvosjo vred; na vfakim konzu podvosi je vinta, in na-njo grede palize

is popred popifanih hlapnih pinj, in tako se morajo kola vertiti; druge manji kolefa tekó, kakor per navadnih voséh. Hitrej, zhe se vinte obrazhajo, toliko hitrej se vosi, to je, huje, zhe se pod kotlam podkuri, hitrejshi vos tezhe, in kar je sa-nj obefheniga.

Sa hlaponam je nar pred fhe drug vos perpet, v kterim sa kurjavo salogo in vodo sa perlivati feboj peljejo; na-nj naloshijo tudi nove saloge tam, kjer postavajo.

Napravilo hlapona veljá po meri velikosti fhest tavfhent do petnajst tavshent goldinarjov; temu se vodnik ali vishar da, de ga vodi, in de na permerno kurjavo pasi; ta mora biti pameten, tresen in zhujezh zhlovek; nefme prav nizh se sasabiti, in mora vedno zhuti, de se kaka nefrezha ne sgodi. Kdor se pervikrat po taki poti vosi, se mora zhuditi, zhe pomifli, de se ta shelesni konj ne vtrudi, in nikdar ne fpefha, de nozh in dan leti, in pelje, zhe ga le s ognjam in s vodo pridno pitajo.

Lefkoviz.

Povésti is Ljubljane.

(Zhefhpljev fomenj v Ljubljani 14. kimovza) se ne more ne dober ne slab imenovati in tudi bolji ni bil, kakor posledni. Desheljfkih izdelkov je bilo zlo malo viditi in shitna zena se je tudi povikfhala savolj tega, ker savolj fufhe ladje is Banata po Savi ne morejo; v Banatu je shito zenó in gotovo bo tudi pri naf ta zena odjenjala, de le vezh vode pride.

Kar fomenj sa shivino utizhe, se mora rezhi, de je kónj sopet veliko na prodaj bilo in tudi dobro so se prodajali; pa lepiga plemenajih je bilo malo viditi, ker jih Lahi veliko na Lafhko slasti is Horvafhkiga, — mladih in starih — odshenó. — Vól je bilo mênj, kakor na zhrefhnjev im fómnu in kar jih je bilo, so bili le krajnfki. Nar dra-shejshi par vól je veljal 156 gl. Shtajarfkih ni bilo zlo nizh.

Prefhizhev je bilo okrog 150 glav horvafhkkih in okrog 50 fhtajarfkkih.

Sméf.

(Is deshele sa natif poslano.)

(Hvala, komu hvala gre.) Nifo fame Krafhovke, kakor je v enim teh listov rezhénó, tako pridne, de plevejo njive, kjer je shito sejáno, ampak tudi marfktore Krajnjize. Saj v éni nar lepshih strani Dolensfkiga je viditi, kako vfako leto plevejo pfhenizi in jezhmene fhe po dvakrat, ker fami fposnajo, de bi bres pletve veliko mánj shita perdelali. Zhe ne delajo povfod na Krajnfkim tega, fi lahko v tem tukej fhe bolj blishinj isgléd vsamejo.

P. H.

Urno, kaj je noviga?

(Kmetiza zhveterzhke porodi). Na Ogerfkim v Tolnajfki stelizi je kmetiza v tergu Bata 4 fantizhke porodila. Mati in otrozhizhki so sdravi.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Kraju	
	23. kimovza.		18. kimovza.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mirnik Pfhenize domazhe	1	24	1	30
1 „ „ banafhke	1	25	1	25
1 „ Turfhize . . .	—	—	1	12
1 „ Sorfhize . . .	—	—	1	10
1 „ Ershi . . .	1	7	1	12
1 „ Jezhmene . . .	—	56	—	58
1 „ Profa . . .	—	57	1	2
1 „ Ajde . . .	—	—	1	6
1 „ Ovfa . . .	—	37	—	40